

The Role of Emotional Expression Styles and Religious Coping Styles in Students' Tendency towards Addiction

Monireh Esmaelbeigi-Mahani¹ , Nader Ayadi¹ , Ali Nabiallahi-Najafabadi² , Saman Rezaei^{3*}

1- Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.

2- Jurisprudence and Principles, Qom Seminary, Qom, Iran.

3- Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

*Correspondence should be addressed to Mr. Saman Rezaei; Email: samanrezaei68@yahoo.com

Article Info

Received: Aug 24, 2019

Received in revised form:

Oct 20, 2019

Accepted: Nov 2, 2019

Available Online: Dec 22, 2019

Keywords:

Addiction

Emotional expression

Religious Coping

Students

Abstract

Background and Objective: Considering the increasing trend of addiction, it is necessary to study its constituent factors and its continuity to be able to make appropriate decisions in treating addiction and reducing its individual, familial and social harm. Therefore, the present study investigated the role of emotional expression styles and religious coping styles in students' tendency towards addiction.

Methods: The present study is descriptive correlational. The statistical population includes 2000 students residing in the dormitory of Mohaghegh Ardabili University from 2017 to 2018 out of which 200 were selected through available sampling method. To collect data related to the scales of emotional expression, preparedness for addiction and Paraghamat Religious Conflict were used. Finally, descriptive statistics, Pearson correlation and regression were used to analyze the data. In this study, all the ethical considerations have been observed and no conflict of interest was reported by the authors.

Results: The results of this study showed that there was a significantly negative correlation between emotional excitement styles (positive and negative) except for the intimacy style and students' tendency towards addiction. The results also showed that there was a significantly negative correlation between the positive religious style and the tendency toward addiction among students and a positive and significant correlation between the negative religious styles and the tendency to addiction. Also, the results of regression showed that emotional excitement and religious coping are good predictors of students' preparedness for addiction.

Conclusion: The results of the present study are in line with the findings of other studies that show emotional excitement and religious coping styles have an important role in the students' tendency toward drug addiction. Therefore, preventive measures should be taken in this regard.

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.19599>

Please cite this article as: Esmaelbeigi-Mahani M, Ayadi N, Nabiallahi-Najafabadi A, Rezaei S. The Role of Emotional Expression Styles and Religious Coping Styles in Students' Tendency towards Addiction. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat.* 2019;5(4):34-47. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.19599>

Summary

Background and Objective

Over the past decades, drug addiction and drug abuse have increased across the world for a variety of reasons (1). This problem, especially during adolescence and youth, is especially important. At this age, a person is ready to try a variety of experiences, take risks, and

have adventurous feelings, which can drive him/her toward negative attitudes such as antisocial, depressive, and excitement behaviors and lead to the desire to take drugs and a positive attitude towards them (2). Regarding the nature and structure of addiction and its physical and psychological effects on the individual, one of the factors that can lead to young people's tendency to abuse drugs is the person's expression styles in dealing with stressful situations (3). Studies

have also shown that individual coping strategies in dealing with stressful situations can play an important role in the person's inclination to abuse drugs (4). Considering the theoretical and research relationship between the variables and the importance of excitement expressive styles (negative expression, positive and intimacy) and religious coping styles (positive and negative), in the tendency toward student addiction, further understanding in this regard is essential in preventing and treating the harms that young people are likely to face.

Methods

Compliance with ethical guidelines: Ethical considerations in this study included full explanation of the goals and procedures, respecting the rights of the participants to discontinue or continue to cooperate, and non-disclosure of the individuals' names in information forms due to confidentiality.

The present study is descriptive and correlational. The statistical population consisted of all the students of Mohaghegh Ardabili University living in the dormitory in the academic year of 2017-2018, out of which a total of 2,000 students were selected by available sampling method according to entry and exit criteria. Data collection instruments included:

A) Emotional Expression Questionnaire: This questionnaire was designed in 1990 to investigate the importance of the role of emotional expressions styles in mental health. It has three components including negative emotional expression, positive emotion, self-expression, and 16 points. Responses in the Likert scale range from 'strongly agree' to 'strongly disagree' (5).

B) Iranian Addiction Potential Scale: This questionnaire was designed to assess the readiness for addiction in 1992. It consists of two factors (active and passive readiness) and 36 items plus 5 lie detector items. Each question is scored on a continuum from zero (completely correct) to 3 (completely false). Higher scores represent the readiness of the respondent for addiction and vice versa (6).

C) Pargament Religious Coping Questionnaire: This scale was developed in 2000 and has 100 test items and 17 sub-scales. The short form of the questionnaire is derived from its original form and identifies positive and negative coping styles. The scoring was based on a Likert scale and on a continuum from zero (never) to 3 (always) (7).

Results

The results of the present study showed that there was a significant negative correlation between emotional excitement styles (positive and negative), except for the intimacy style, and students' tendency towards addiction. The results also showed that there was a significantly negative correlation between the positive religious style and the tendency towards addiction and a positive and significant correlation between the negative religious styles and the tendency to addiction. The results of regression analysis also showed that

emotional excitement and religious coping are good predictors of students' preparedness for addiction.

Conclusion

Regarding the purpose of this study, i.e., examining the role of emotional expression and religious coping style in the tendency towards addiction among students of Mohaghegh Ardabili University and based on the results of the study, it can be concluded that there is a significantly negative relationship between positive and negative emotion expressive styles and tendency to addiction (see Table 1). It can be stated that in the case of chronic repression, exclusion from others, control and conflict in expressing excitement, the social and emotional functions of the individual are more likely to be endangered and tend towards drugs use (8). The results of correlation analysis also showed that there was a significantly negative correlation between positive religious coping style and addiction tendency in the students, and there was a positive and significant correlation between negative religious coping and the tendency toward addiction in students. Therefore, having positive religious attitudes reduces the effects of stress and pressure under difficult situations. This affects the coping style and attitude of the individual in coping with stressful situations and, consequently, reduces the person's tendency toward drug abuse by relieving the mental and emotional stresses (9).

Among the research constraints was the large number of questionnaires, and some questions required a high degree of knowledge and understanding and some of the participants could have not understood a question correctly and provide an inaccurate answer to the question. Another limitation of the study was the low sample size, which makes generalization of the results difficult.

Acknowledgements

We are grateful to the research participants and to all those who collaborated with the researchers.

Ethical considerations

According to the authors, the Ethics Committee in Biomedical Research of Shahid Beheshti University of Medical Sciences has confirmed this research.

Funding

According to the authors, this research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Authors' contributions

Discussion and Methodology Writing: First Author and Second Author; Statistical Analysis and Assistant Researcher: Third Author; Assistant Researcher: Fourth Author.

References

1. Schwinn TM, Schinke SP, Di Noia J. Preventing Drug Abuse among Adolescent Girls: Outcome Data from an Internet-based Intervention. *Prevention Science*. 2010;11(1):24-32.
2. Zosel A, Bartelson BB, Bailey E, Lowenstein S, Dart R. Characterization of Adolescent Prescription Drug Abuse and Misuse Using the Researched Abuse Diversion and Addiction-related Surveillance (RADARS®) System. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2013;52(2):196-204. e2.
3. Massah O, HoseinSabet F, Doostian Y, A'zami Y, Farhoudian A. The Role of Sensation-seeking and Coping strategies in Predicting Addiction Potential among Students. *Practice in Clinical Psychology*. 2014;2(3):173-80.
4. Bartone PT, Hystad SW, Eid J, Brevik JI. Psychological Hardiness and Coping Style as Risk/resilience Factors for Alcohol Abuse. *Military medicine*. 2012;177(5):517-24.
5. King LA, Emmons RA. Conflict Over Emotional Expression: Psychological and Physical Correlates. *Journal of personality and social psychology*. 1990;58(5):864.
6. Weed NC, Butcher JN, McKenna T, Ben-Porath YS. New Measures for Assessing Alcohol and Drug Abuse with the MMPI-2: The APS and AAS. *Journal of personality assessment*. 1992;58(2):389-404.
7. Parkins R. Gender and Emotional Expressiveness: An Analysis of Prosodic Features in Emotional Expression. *Pragmatics and Intercultural Communication*. 2012;5(1):46-54.
8. Neisewander J, Peartree N, Pentkowski N. Emotional Valence and Context of Social Influences on Drug Abuse-related Behavior in Animal Models of Social Stress and Prosocial Interaction. *Psychopharmacology*. 2012;224(1):33-56.
9. Ebrahimi O. Predicting Interpersonal Forgiveness Based on Religious Orientation Dimensions among High School Students in Tabriz. *J Res Relig Health*. 2018; 4(3): 93-102. (Full Text in Persian)

دور انماط التعبير عن العواطف وأساليب المواجهة الدينية في الميل نحو الادمان على المخدرات عند الطلاب الجامعيين

منيرة اسماعيل بيكي ماهاني^١، نادر اعيادي^٢، علي نبي الله نجف آبادي^٣، سامان رضايي^{٣*}

١- قسم الارشاد النفسي والتوجيه التربوي، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة خوارزمي، طهران، ايران.

٢- قسم الفقه والاصول، الحوزة العلمية في قم، قم، ايران.

٣- قسم الارشاد النفسي والتوجيه التربوي، كلية علم النفس والعلوم التربوية، جامعة المحقق الاردبيلي، اردبيل، ايران.

* المراسلات الموجهة إلى السيد سامان رضايي؛ البريد الإلكتروني: samanrezaei68@yahoo.com

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: نظراً للنسبة المتزايدة للإدمان على المخدرات، من الضروري دراسة العوامل الممهدة لها ولاستمراريتها من اجل اتخاذ القرارات المناسبة في مكافحة الادمان والحد من الاضرار الفردية والاسرية والاجتماعية. ومن هذا المنطلق لقد اجريت الدراسة الحالية بغرض التحقيق في دور انماط التعبير عن العواطف والمواجهة الدينية في نسبة ميل الطلاب الى ادمان المخدرات.

منهجية البحث: لقد اجريت هذه الدراسة بطريقة وصفية مترابطة واشتمل المجتمع الاحصائي على جميع الطلاب الجامعيين المقيمين في القسم الداخلي في جامعة المحقق الاردبيلي عام ٢٠١٨-٢٠١٧. كان اجمالي عدد المجتمع الاحصائي أكثر من ٢٠٠٠ نفر ونظراً لعدم امكانية الوصول لجميعهم، فقد تم اختيار ٢٠٠ منهم بطريقة اخذ العينة المتاحة. ومن اجل جمع البيانات تم استخدام مقياس التعبير عن العاطفة والاستعداد للإدمان بالمخدرات ومقياس بارغامنت للمواجهة الدينية. في نهاية المطاف تم تحليل البيانات وتجربتها باستخدام الاحصاء الوصفي ومعامل ارتباط بيرسون والأحدار. تمت مراعاة جميع الموارد الاخلاقية في هذا البحث وازافة الى هذا فإن مؤلفي البحث لم يشيروا الى اي تضارب في المصالح.

الكشوفات: اظهرت الكشوفات أن هناك ترابطاً سلبياً ذا دلالة احصائية بين انماط التعبير عن العواطف - معاداً اسلوب العلاقة الحميمة- وبين الميل نحو الادمان على المخدرات في الطلاب. كما أن هناك ترابطاً سلبياً بين اسلوب المواجهة الدينية الايجابية والميل نحو ادمان المخدرات وكذلك ترابطاً ايجابياً ذا دلالة احصائية بين اسلوب المواجهة الدينية السلبية والميل نحو الادمان فيهم. كما اظهرت نتائج الأحدار انه تعتبر أساليب التعبير العاطفية والمواجهة الدينية منبئتان جيدتان لاستعداد الطلاب على الإدمان بالمخدرات.

الاستنتاج: اظهرت نتائج هذه الدراسة تزامناً مع الدراسات الاخرى أن أساليب التعبير العاطفية الى جانب المواجهة الدينية تستطيع ان تلعب دوراً هاماً في ميل الطلاب واستعدادهم للاصابة بإدمان المخدرات. لذلك ينبغي اتخاذ تدابير وقائية في هذا المجال.

معلومات المادة

الوصول: ٢٢ ذى الحجة ١٤٤٠

وصول النص النهائي: ٢١ صفر ١٤٤١

القبول: ٤ ربيع الاول ١٤٤١

النشر الإلكتروني: ٢٥ ربيع الثاني ١٤٤١

الكلمات الرئيسية:

الإدمان على المخدرات

التعبير عن العواطف

الطلاب

المواجهة الدينية

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Esmaelbeigi-Mahani M, Ayadi N, Nabiallahi-Najafabadi A, Rezaei S. The Role of Emotional Expression Styles and Religious Coping Styles in Students' Tendency towards Addiction. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2019;5(4):34-47. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.19599>

نقش سبک‌های ابراز هیجان و سبک‌های مقابله‌ی مذهبی در گرایش به اعتیاد دانشجویان

منیره اسماعیل‌بیگی ماهانی^۱ ID، نادر اعیادی^۱ ID، علی نبی‌اللهی نجف‌آبادی^۲ ID، سامان رضایی^۳ ID*

۱- گروه مشاوره، دانشکده‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲- گروه فقه و اصول، حوزه‌ی علمیه‌ی قم، قم، ایران.

۳- گروه مشاوره، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

*مکاتبات خطاب به آقای سامان رضایی؛ رایانامه: samanrezaei68@yahoo.com

اطلاعات مقاله

دریافت: ۲ شهریور ۱۳۹۸

دریافت متن نهایی: ۲۸ مهر ۱۳۹۸

پذیرش: ۱۱ آبان ۱۳۹۸

نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۳۹۸

چکیده

سابقه و هدف: با توجه به روند رو به افزایش اعتیاد، بررسی عوامل زمینه‌ساز و تداوم‌گر آن به‌منظور اتخاذ تصمیم‌های مناسب در جهت مبارزه با اعتیاد و کاهش آسیب‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی آن ضروری است. از این‌رو، پژوهش حاضر به‌منظور بررسی نقش ابعاد سبک‌های ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی در میزان گرایش دانشجویان به اعتیاد انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری شامل کلیه‌ی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بود. تعداد کل جامعه بیش از ۲۰۰۰ نفر بود که از بین آنان نمونه‌ی ۲۰۰ نفری به‌دلیل دسترسی نداشتن به تعداد جامعه، به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شد. برای گردآوری اطلاعات از مقیاس‌های ابرازگری هیجانی، آمادگی به اعتیاد و مقابله‌ی مذهبی پارگامنت استفاده شد. در نهایت داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آمار توصیفی و همبستگی پیرسون و رگرسیون تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش همه‌ی موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که بین سبک‌های ابراز هیجان به جز سبک صمیمیت با گرایش به اعتیاد دانشجویان همبستگی منفی معنی‌داری وجود داشت. همچنین بین سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت و گرایش به اعتیاد در دانشجویان نیز همبستگی منفی؛ و بین سبک مقابله‌ی مذهبی منفی و گرایش به اعتیاد در دانشجویان همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود داشت. نتایج حاصل از رگرسیون نیز نشان داد که سبک‌های ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی پیش‌بینی‌کننده‌های خوبی برای آمادگی به اعتیاد در دانشجویان به شمار می‌آیند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر همسو با دیگر پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که سبک‌های ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی می‌تواند سهمی مهم در گرایش و آمادگی دانشجویان به اعتیاد داشته باشد. بنابراین باید اقدامات پیشگیرانه در این زمینه صورت گیرد.

استناد مقاله به این صورت است:

Esmaelbeigi-Mahani M, Ayadi N, Nabiallahi-Najafabadi A, Rezaei S. The Role of Emotional Expression Styles and Religious Coping Styles in Students' Tendency towards Addiction. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*. 2019;5(4):34-47. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v5i4.19599>

مقدمه

طی چند دهه‌ی گذشته پدیده‌ی اعتیاد^۱ و سوء مصرف مواد مخدر به دلایل گوناگون در سراسر جهان افزایش یافته است (۱). بیکاری، نابسامانی اوضاع اقتصادی، تنهایی، احساس بی‌پناهی، دوستان ناباب، فشارهای روحی-روانی، دسترسی آسان و مواردی از این دست از جمله علل و عوامل گرایش فرد به سوء مصرف مواد مخدر به شمار می‌آیند (۲). صاحب‌نظران اعتیاد را نوعی پاسخ فیزیولوژیکی بدن به مصرف مستمر مواد اعتیادآور یا یک موضوع خاص می‌دانند که دو بُعد جسمانی و روانی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۳). بُعد جسمی اعتیاد همان پاسخ فیزیولوژیکی به دریافت مواد اعتیادآور و تأثیرات آن بر بدن است و بُعد روانی آن به احساس لذت، سرخوشی و تمرکز بعد از مصرف مواد اشاره دارد (۴). به عبارتی می‌توان از آن به نوعی وابستگی روانی و جسمی یاد کرد که بر دستگاه عصبی انسان اثر می‌گذارد و موجب اختلال در کارکرد فیزیولوژیکی او می‌شود (۵). طبق تخمین‌های مبتنی بر گزارش‌های سازمان ملل حدود ۱/۳ میلیون نفر از جمعیت ایران مشکل جدی سوء مصرف مواد مخدر دارند. شیوع این مسئله به‌ویژه در بین جوانان و نوجوانان اهمیت خاصی دارد، به‌طوری‌که بر اساس طرح شیوع‌شناسی مصرف مواد مخدر، در سال ۱۳۹۰ میزان مصرف مواد مخدر در گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال، چیزی معادل ۱۳/۵۶ درصد کل جمعیت معتادان مواد مخدر در کل کشور بوده است (۶). در این دوران بنا به اقتضای سن، فرد آماده‌ی امتحان تجارب گوناگون، خطرپذیری بالا، تفریح و حس ماجراجویانه است که این آمادگی می‌تواند او را در جهت منفی گرایش به رفتارهای ضد اجتماعی، افسردگی و هیجان‌خواهی سوق دهد و به میل به مصرف و نگرش مثبت نسبت به مواد مخدر در آنها منجر شود (۷). اعتیاد به مصرف مواد مخدر جوانب گوناگون روانی، زیستی و اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد به‌طوری‌که علاوه بر زندگی فردی بار سنگینی را بر خانواده و جامعه تحمیل می‌کند (۸).

با توجه به ماهیت و ساختار اعتیاد و ابعاد جسمانی و روانی آن بر فرد، یکی از عواملی که می‌تواند به گرایش جوانان به سوء مصرف مواد مخدر منجر شود شیوه‌های ابراز هیجان^۲ فرد در برخورد مطلوب با شرایط فشارزا است (۹). هیجان^۳ ترکیبی از استنباط‌های ادراکی فرد و محرک‌های محیطی است (۱۰).

ابرازگری هیجان همان نمایش بیرونی هیجان است (۱۱) که در بردارنده‌ی تغییرات رفتاری همراه با هیجان مانند تغییر در زیر و بمی صدا، چهره، حرکات بدن و مواردی از این دست می‌شود (۱۲). کینگ و امونز^۴ سه بُعد را برای ابرازگری هیجان شامل ابراز صمیمیت^۵، هیجان مثبت^۶ و هیجان منفی^۷ مطرح می‌کنند (۱۳). در ابراز صمیمیت، فرد به گفتگو و برقراری رابطه‌ی صادقانه با طرف مقابل می‌پردازد. در این بُعد فرد احساسات، افکار، عقاید، ایده‌ها و واقعیت وجودی خود را به طرف مقابل نشان می‌دهد (۱۴). شادی، خنده، خوشحالی از جمله هیجان‌های مثبتی هستند که در بهبود سلامت روان و عملکرد زندگی اجتماعی فرد نقش مهمی ایفا می‌کنند (۱۵). هیجان‌های منفی مثل عصبانیت، خشم، غم و اندوه نیز جزئی از زندگی ما به شمار می‌روند اما قرار گرفتن طولانی مدت در معرض این هیجان‌ها موجب بروز اختلال روانی در فرد و آسیب در تعاملات اجتماعی او می‌شود (۱۶). افرادی که از نظر هیجانی توانمندی پایینی دارند در مواجهه با شرایط فشارزا از هیجان‌های خود آگاهی دقیقی ندارند، احساسات خود را بروز نمی‌دهند و درون‌ریزی می‌کنند. این افراد در سازگاری با محیط و کنار آمدن با تجارب منفی با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند (۱۷). به‌طوری‌که تعارض بین تمایل به بیان احساسات و ترس از عواقب آن می‌تواند به پریشانی روانی، ترس بیشتر از صمیمیت، عملکرد ضعیف بین فردی و مواردی از این دست در آنها منجر شود (۱۸). مطالعات نشان می‌دهد که بازداری انعطاف‌ناپذیر هیجان در بروز و ظهور برخی اختلالات رفتاری^۸ از جمله اضطراب (۱۹)، افسردگی (۲۰) و سوء مصرف مواد (۹) نقشی مهم ایفا می‌کند. بر عکس، افرادی که توانایی بالایی در ابراز هیجان دارند، در شرایط و موقعیت‌های مختلف می‌توانند احساسات خود را شناسایی کنند، آنها را تشخیص دهند و خود را بهتر با شرایط فشارزا سازگار کنند. همچنین این افراد به‌دلیل توانمندی بالا در ابراز هیجان، از روابط بین فردی قوی‌تری در بیان و ابراز حالات هیجانی خود با دیگران برخوردارند و در نهایت سلامت روان بالاتری را تجربه می‌کنند (۲۱).

مطالعات انجام‌شده همچنین نشان می‌دهد که نوع راهبردهای مقابله‌ی^۹ فرد در مواجهه با شرایط استرس‌زا

³ Emotion

⁴ King & Emmons

⁵ Expression of intimacy

⁶ Positive excitement

⁷ Negative excitement

⁸ Behavioral disorders

⁹ Coping Style

¹ Addiction

² Emotional expression

دهد. اما سبک مقابله‌ی مذهبی، نوع برخورد و مقابله‌ی فرد با حوادث و شرایط فشارزا است که می‌تواند با تکیه بر ایمان و اعتقاد به وجود خداوند (مقابله‌ی مذهبی مثبت) صورت پذیرد و به کنترل، تنظیم هیجان و اتخاذ تصمیم‌های بهتر فرد در شرایط فشارزا منجر شود و یا با برقراری رابطه‌ی ناایمن با خداوند (مقابله‌ی مذهبی منفی) به افزایش اضطراب، استرس و عملکرد ضعیف در فرد منجر شود.

فویسی^۴ و همکاران در پژوهشی به بررسی نقش شناخت و رمزگشایی نمایش بیرونی هیجان‌ها در افراد مبتلا به اختلال سوء مصرف الکل پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنان نشان داده که کاهش شناخت و رمزگشایی نمایش بیرونی هیجان در میزان وابستگی به الکل در این افراد مؤثر بوده است (۳۳). جوردانو^۵ و همکاران در پژوهشی به بررسی نقش مقابله‌ی مذهبی و معنویت در میان سه گروه مصرف‌کننده‌ی مواد مخدر (الکل، ماری جوآنا و مواد روان‌گردان) پرداخته‌اند. نتایج نشان داده که مقابله‌ی مذهبی مثبت و معنویت عوامل محافظتی علیه سوء مصرف مواد مخدر هستند (۳۴). حسینیان و همکاران در پژوهش خود نشان داده‌اند بین میزان هیجان‌خواهی و شدت و تازگی آن و همچنین بین شدت رفتارهای پرخطر با گرایش به اعتیاد در زنان بزهکار رابطه‌ی معناداری وجود دارد (۳۵). در پژوهشی دیگر، پورنیکدست و همکاران نشان داده‌اند که سازگاری و گرایش به اعتیاد در سطوح مختلف نگرش مذهبی متفاوت است. به طوری که افراد با نگرش مذهبی بالا از نظر سازگاری کلی، عاطفی، اجتماعی و تحصیلی در مقایسه با افراد با نگرش مذهبی پایین، سازگارترند و همچنین گرایش به اعتیاد پایین‌تری نشان می‌دهند (۳۶). حسنی و بمانی یزدی در پژوهشی به بررسی رابطه‌ی سبک‌های ابراز هیجان با ریخت شخصیتی پرداخته‌اند. نتایج نشان داده که سبک‌های ابراز هیجان از همبسته‌های رفتاری ریخت شخصیتی است (۳۷). هاشمیان و همکاران در پژوهشی به بررسی اثر اصول و قواعد ابراز هیجان در تجربه‌ی عاطفی مثبت و منفی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنها نشان داده که هیجان شادی و تنفر از قواعد ابراز هیجان آشکارانه؛ و هیجان خشم، غم و شادی از قواعد ابراز هیجان سرکوب‌گرایانه تبعیت می‌کنند. بنابراین، قواعدی زیرآستانه‌یی در جریان فرهنگی کشور ایران وجود دارد و ورای تجربه‌ی زیستی که هیجانی برای فرد به ارمغان می‌آورد، مورد تأیید بودن شکل بروز آن در یک فرهنگ، تجربه‌ی عاطفه‌ی

می‌تواند نقش مهمی در گرایش فرد به سوء مصرف مواد مخدر داشته باشد (۲۲). فولکمن^۱ مقابله را تلاش‌هایی برای تسلط، مهار، تحمل و کاهش دادن یا به حداقل رسانیدن تعارض‌ها یا خواسته‌های درونی و بیرونی که فراتر از منابع شخصی‌اند معرفی می‌کند. بر اساس این دیدگاه مقابله شامل دو عملکرد مهم تغییر ارتباط موجود بین شخص و محیط (متمرکز بر مسئله) و مهار هیجان‌های تنش‌زا (تنظیم هیجان) می‌شود (۲۳). در همین زمینه مقابله‌ی مبتنی بر مذهب، روشی برای تنظیم هیجان به کار برده می‌شود (۲۴). مقابله‌ی مذهبی نوعی بینش است که از طریق آن فرد به تصمیم‌گیری و تفسیر حوادث و وقایع می‌پردازد و پایه‌ی است که بر مبنای آن جهان‌بینی خود را پی‌ریزی می‌کند. روش‌های مقابله‌ی مذهبی پیامدهای روحی مثبت مانند پذیرش، امید، رضایت از زندگی، خوش‌بینی، رشد معنوی و کاهش استرس را به دنبال دارد (۲۵). در مقابله‌ی مذهبی مثبت^۲ فرد در مواجهه با شرایط فشارزا با ارزیابی و تفسیر مثبت درباره‌ی نصرت و یاری خداوند، به استقبال شرایط فشارزا می‌رود و اعتقاد دارد که خداوند او را تنها نخواهد گذاشت (۲۴). افرادی که از مقابله‌ی مذهبی مثبت در برخورد با شرایط فشارزا استفاده می‌کنند برای رهایی از ناراحتی‌های خود به انجام اعمال مذهبی مثل دعا و نیایش روی می‌آورد. مطالعات نشان می‌دهد که این سبک از مقابله‌ی مذهبی می‌تواند هم یک منبع حمایت عاطفی، هم وسیله‌ی برای تغییر مثبت در فرد تلقی شود (۲۶). راهبردهای مقابله‌ی مذهبی مثبت شامل روش‌هایی مانند حمایت معنوی، خیرخواهی و گذشت و بخشش است (۲۷). مطالعات نشان می‌دهد مقابله‌ی مذهبی مثبت نقش مهمی در کاهش اصلی‌ترین تهدیدکننده‌های سلامت روان از جمله اضطراب (۲۸)، افسردگی (۲۹) و استرس (۳۰) ایفا می‌کند؛ اما در مقابله‌ی مذهبی منفی^۳ فرد در شرایط فشارزا رابطه‌ی ناایمن با خداوند برقرار می‌کند و معتقد است خداوند او را در شرایط دشوار تنها خواهد گذاشت (۳۱). راهبردهای مقابله‌ی مذهبی منفی شامل ارزیابی منفی از حوادث و نارضایتی معنوی است. مطالعات نشان می‌دهد که استفاده‌ی بیشتر از مقابله‌ی مذهبی منفی (مانند سرزنش خدا) با سطوح بالاتری از علائم اضطراب و استرس رابطه دارد (۳۲). به طور کلی ابراز هیجانی فرایندی است که فرد بتواند بسته به شرایط و موقعیت‌های محیطی، هیجان‌های مثبت و منفی خود را بروز

^۱) Folkman

^۲) Positive religious coping

^۳) Negative religious coping

^۴) Foisy

^۵) Giordano

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های ذیل استفاده شد:

پرسش‌نامه‌ی ابرازگری هیجانی^۱: این پرسش‌نامه ۱۶ گویه دارد و به‌منظور بررسی و اهمیت نقش ابراز هیجان در سلامت روان فرد در سال ۱۹۹۰ طراحی شده است و سه مؤلفه‌ی ابراز هیجان منفی، ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت را می‌سنجد. پاسخ‌ها در طیف لیکرت از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف قرار دارند. اعتبار این پرسش‌نامه با استفاده از روش همسانی درونی و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۸ گزارش شده است. همچنین روایی همگرای این پرسش‌نامه با پرسش‌نامه‌ی شخصیت چندبُعدی و مقیاس عاطفه‌ی مثبت برادبرن^۲ مثبت و معنی‌دار گزارش شده است (۱۳).

پرسش‌نامه‌ی آمادگی به اعتیاد^۳: این پرسش‌نامه به‌منظور بررسی آمادگی برای اعتیاد در سال ۱۹۹۲ ساخته شده است و از دو عامل (آمادگی فعال و منفعل) و ۳۶ ماده به اضافه‌ی پنج ماده‌ی دروغ‌سنج تشکیل شده است و نمره‌گذاری هر سؤال روی یک پیوستار از صفر (کاملاً درست) تا ۳ (کاملاً نادرست) قرار دارد. البته این شیوه‌ی نمره‌گذاری در سؤالات شماره‌ی ۶، ۱۲، ۱۵، ۲۱ و ۳۳ معکوس خواهد شد. نمرات بالاتر به منزله‌ی آمادگی بیشتر فرد پاسخ‌دهنده برای اعتیاد است و برعکس (۳۹).

در پژوهشی در ایران برای محاسبه‌ی روایی این مقیاس از دو روش استفاده شد. در روایی ملاکی، پرسش‌نامه‌ی آمادگی به اعتیاد دو گروه معتاد و غیرمعتاد به خوبی از یکدیگر تمییز داده شده است. روایی سازه‌ی مقیاس از طریق همبسته کردن آن با مقیاس ۲۵ ماده‌ی فهرست بالینی علائم بالینی ۰/۴۵ محاسبه شد که معنی‌دار است. اعتبار مقیاس با روش آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۰ محاسبه شد که در حد مطلوب است (۴۰).

پرسش‌نامه‌ی مقابله‌ی مذهبی پارگامنت^۴: این مقیاس در سال ۲۰۰۰ ساخته شده و ۱۰۰ ماده‌ی آزمون و ۱۷ زیرمقیاس دارد. فرم کوتاه ۱۴ سؤالی این پرسش‌نامه برگرفته از فرم اصلی و بلند آن و مشخص‌کننده‌ی سبک‌های مقابله‌ی مثبت و منفی است. شیوه‌ی نمره‌گذاری به صورت لیکرت و روی یک پیوستار از صفر (هیچ‌وقت) تا ۳ (همیشه) قرار دارد (۲۱). به‌منظور بررسی اعتبار و روایی این آزمون در پژوهشی در ایران از مقیاس جهت‌گیری مذهبی به‌عنوان مرجع

مثبت یا منفی را برای کاربران آن فرهنگ با قواعد ابراز هیجان خاص آن، به همراه دارد (۳۸). به‌منظور پیشگیری از هر مشکلی لازم است ابتدا عوامل ایجادکننده‌ی آن شناخته شود به‌طوری‌که می‌توان پیشگیری را نوعی مداخله‌ی مثبت و متفکرانه برای مقابله با شرایط زیان‌آور به شمار آورد. امروزه اهمیت پیشگیری از گرایش به اعتیاد و تقدم آن بر درمان اعتیاد بر هیچ فردی پوشیده نیست به‌طوری‌که محققان همیشه پیشگیری را مهم‌تر، راحت‌تر و ارزان‌تر از درمان دانسته‌اند.

با توجه به ارتباط نظری و پژوهشی بین متغیرها و اهمیت سبک‌های ابرازگری هیجان و سبک‌های مقابله‌ی مذهبی در گرایش به اعتیاد دانشجویان، شناخت بیشتر این زمینه در پیشگیری و درمان آسیب‌های احتمالی که متوجه جوانان است ضروری است.

روش کار

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: ملاحظات اخلاقی رعایت شده در این پژوهش عبارت بود از: توضیحات کامل درباره‌ی اهداف و روش کار، محترم شمردن حقوق شرکت‌کنندگان در زمینه‌ی قطع یا ادامه‌ی همکاری و ذکر نشدن نام افراد در فرم‌های اطلاعاتی به‌دلیل محرمانه بودن.

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش کلیه‌ی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بودند که از بین آنان نمونه‌ی ۲۰۰ نفری به‌دلیل دسترسی نداشتن به تعداد جامعه، به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شد. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از نداشتن سابقه‌ی بزهکاری، نداشتن سابقه‌ی بیماری خاص روانی، دامنه‌ی سنی بین ۱۹ تا ۲۵ سال؛ و ملاک خروج نیز مخدوش بودن پرسش‌نامه‌ها در نظر گرفته شد. به این منظور پس از تعیین نمونه‌ی پژوهش، آزمودنی‌ها طی فراخوانی در یک جلسه جمع شدند و پس از بیان صحبت‌های لازم درباره‌ی اهداف پژوهش، پرسش‌نامه‌ها (ابرازگری هیجان، آمادگی به اعتیاد و مقابله‌ی مذهبی) برای تکمیل در اختیار دانشجویان قرار داده شد و از آنها خواسته شد که صادقانه به سؤالات پاسخ دهند. در نهایت ۱۰ پرسش‌نامه به‌دلیل مخدوش بودن کنار گذاشته شد و اطلاعات ۱۹۰ دانشجو تحلیل شد.

^۱) Emotional Expression Questionnaire

^۲) Bradburn

^۳) Iranian Addiction Potential Scale

^۴) Pargament Religious Coping Questionnaire

مجله‌ی پژوهش در دین و سلامت

جدول شماره‌ی ۲ نشان داده شده است. ضریب همبستگی پیروسون نیز ارتباط بین سبک‌های ابراز هیجان مثبت و منفی را با گرایش به اعتیاد به صورت معنی‌دار و منفی نشان داد و نیز سبک صمیمیت منفی غیر معنادار مشاهده شد.

جدول (۲) شاخص‌های توصیفی و ضریب همبستگی متغیرهای مستقل پژوهش با گرایش به اعتیاد در دانشجویان

متغیرها	انحراف معیار ± میانگین	همبستگی (r)
ابراز هیجان مثبت	۲۴/۲۴ ± ۴/۰۹	-۰/۲۰۲**
ابراز هیجان منفی	۱۳/۲۰ ± ۲/۷۰	-۰/۱۸۹*
صمیمیت	۱۶/۱۳ ± ۳/۳۹	-۰/۰۵۶
سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت	۱۴/۴۸ ± ۴/۴۷	-۰/۲۸۷**
سبک مقابله‌ی مذهبی منفی	۴/۵۰ ± ۳/۰۱	۰/۴۸۲**

برای بررسی روایی هم‌زمان مقیاس مقابله‌ی مذهبی استفاده شده است. همبستگی بین نمرات حاصل از کاربرد هم‌زمان دو مقیاس ۰/۶ بود همچنین برای ارزیابی اعتبار آزمون، ضریب آلفای کرونباخ در زیرمقیاس مقابله‌ی مذهبی مثبت ۰/۸۶ و در زیرمقیاس مقابله‌ی مذهبی منفی ۰/۶۵ به دست آمد (۴۱).

یافته‌ها

وضعیت تحصیلی و میانگین سن شرکت‌کنندگان در جدول شماره‌ی ۱ آورده شده است.

جدول (۱) توزیع فراوانی تحصیلات دانشجویان بر اساس تفکیک گروه‌های سنی

	تحصیلات				
	کارشناسی	ارشد	دکتری	کل	درصد
زیر ۲۵ سال	۹۰	۱۵	۰	۱۰۵	۵۵
۲۶ تا ۳۵ سال	۸	۲۵	۲۲	۵۵	۲۹
۳۶ تا ۴۵ سال	۰	۱۰	۲۰	۳۰	۱۶
کل	۹۸	۵۰	۴۲	۱۹۰	۱۰۰

میانگین و انحراف معیار متغیرهای مستقل و همچنین بیشترین و کمترین نمرات کسب‌شده در این متغیرها در

جدول (۳) خلاصه‌ی نتایج معادله‌ی رگرسیونی چندگانه با متغیر گرایش به اعتیاد در دانشجویان

P-value	F	آماره‌ی F	ضریب تعیین شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۰۰۱	۱۳/۴۵	۰/۲۵۳	۰/۲۷۳	۰/۵۲۳	سبک ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی

به این سؤال پاسخ می‌دهد که آیا مقدار واریانس گرایش به اعتیاد که متغیرهای پیش‌بین آن را تبیین کردند، از نظر آماری معنی‌دار است یا خیر که با توجه به مقدار آماره‌ی F و P آن ($P < 0/001$ و $F = 13/45$) این مقدار تبیین معنی‌دار است.

با توجه به جدول شماره‌ی ۳، همبستگی چندگانه بین سبک ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی با گرایش به اعتیاد ۰/۲۳ بود و این متغیرها با یکدیگر می‌توانند ۲۷ درصد از تغییرات گرایش به اعتیاد را تبیین نمایند. آماره‌ی F و P در جدول فوق

جدول (۴) ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای وارد شده به معادله‌ی رگرسیونی

P-value	آماره‌ی t	ضرایب استاندارد		ضرایب غیراستاندارد	
		β	خطای استاندارد	B	
۰/۰۰۳	-۱/۷۷	-۰/۱۶۱	۰/۲۰۱	-۰/۶۸۹	ابراز هیجان مثبت
۰/۰۰۳	-۱/۴۵	-۰/۱۴۴	۰/۳۹۹	-۰/۴۲۱	ابراز هیجان منفی
۰/۶۳	-۰/۴۷	-۰/۰۳۲	۰/۳۳۶	-۰/۱۶۰	صمیمیت
۰/۰۰۱	-۲/۵۶	-۰/۱۷۷	۰/۲۵۹	-۰/۶۶۴	سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت
۰/۰۰۱	۶/۶۳	۰/۴۳۶	۰/۳۲۶	۲/۱۶۱	سبک مقابله‌ی مذهبی منفی

تجربه‌های هیجانی، ابرازگری و فیزیولوژی عبور می‌کنند و به خودتنظیمی و انطباق هر چه بیشتر فرد با موقعیت‌های مختلف منجر می‌شوند (۴۵). اگرچه ابرازگری هیجان در خدمت چندین کارکرد انطباقی از جمله برقراری ارتباط با دیگران، تنظیم وضعیت‌های درونی و ایجاد و حفظ تعاملات اجتماعی هستند با این حال، ممکن است گاهی ابراز هیجان‌ها برای فرد مفید نباشد و سلامت جسمانی او را در معرض خطر و آسیب قرار دهد (۴۶). برای مثال، مطالعات نشان می‌دهد که ابراز مزمن هیجان‌های منفی (به‌ویژه خشم) عاملی خطرناک در بیماری‌های قلبی-عروقی به شمار می‌آید (۴۷). همچنین پژوهش‌ها نشان می‌دهد که توانایی ابراز نکردن هیجان‌ها در برخی موقعیت‌های اجتماعی مانند نشان‌دادن ترس در سخنرانی یا به حداقل رساندن ابراز خشم در نزاع و درگیری می‌تواند برای فرد بسیار مفید باشد (۴۸). بنابراین بر حسب شرایط، توانایی ابراز نکردن یا تغییر شکل دادن هیجان‌ها می‌تواند موجب بهبود عملکرد طبیعی فرد شود و به حفظ تعاملات اجتماعی و تسهیل روابط شخصی او کمک کند. اما با وجود این سودمندی‌های بالقوه، مطالعات نشان می‌دهد که سرکوب کردن و پنهان کردن دائمی نشانه‌های ابراز هیجان (مثبت و منفی) به درک ضعیف محرک‌های احساسی در فرد منجر می‌شود، در روابط بین فردی او اختلال ایجاد می‌کند و عواقب ناگواری برای سلامت جسمانی‌اش به همراه دارد (۴۹). بنابراین، می‌توان گفت در صورت سرکوبی مزمن، محرومیت از سوی دیگران، کنترل و تعارض در ابرازگری هیجان، احتمال بیشتری وجود دارد که عملکردهای اجتماعی و عاطفی فرد به خطر بیفتد و به سمت مصرف مواد مخدر گرایش پیدا کند (۴۶).

نتایج تحلیل همبستگی همچنین نشان داد که بین سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت و گرایش به اعتیاد در دانشجویان همبستگی منفی معنی‌دار و بین سبک مقابله‌ی مذهبی منفی و گرایش به اعتیاد در دانشجویان همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود داشت (جدول شماره‌ی ۱). این یافته‌ها به‌طور کلی با یافته‌های پژوهش ون‌درمیر سنچز و نیو^۲؛ و اونتس، واربورتون و مرگولین^۳ همسو است (۵۰، ۵۱). نتایج پژوهش ون‌درمیر سنچز و نیو نشان داده که مداخلات مذهبی می‌تواند درمانی مکمل برای تسریع در درمان و بهبود این افراد باشند (۵۰). نتایج پژوهش اونتس، واربورتون و مرگولین نیز

جدول شماره‌ی ۴ نشان‌دهنده‌ی ضرایب رگرسیونی مربوط به متغیرهای سبک ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی است و میزان تأثیر هر یک از این دو متغیر را در معادله‌ی رگرسیونی نشان می‌دهد. بتا نشان‌دهنده‌ی ضرایب استاندارد رگرسیونی است که مشخص می‌کند با تغییر یک واحد در هر یک از دو متغیر سبک ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی چه مقدار متغیر ملاک یا گرایش به اعتیاد دانشجویان تغییر خواهد کرد. با این توضیح با افزایش یک واحد در متغیرهای ابراز هیجان مثبت و منفی، صمیمیت و سبک مقابله‌ی مثبت به ترتیب ۰/۱۶۱، ۰/۱۴۴، ۰/۰۳۲ و ۰/۱۷۷ مقدار کاهش در گرایش به اعتیاد؛ و با افزایش یک واحد تغییر در سبک مقابله‌ی مذهبی منفی ۰/۴۳۶ مقدار افزایش در گرایش به اعتیاد صورت گرفت. همچنین در جدول فوق مقدار آماره‌ی t و P آن نشان می‌دهد که تأثیر متغیرهای پیش‌بین در معادله‌ی رگرسیونی معنی‌دار است یا خیر که با توجه به مقادیر جدول، تأثیر هر دو متغیر سبک ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی در معادله معنی‌دار بود ($P < 0.01$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به هدف پژوهش حاضر یعنی بررسی نقش ابعاد سبک‌های ابراز هیجان و مقابله‌ی مذهبی در میزان گرایش به اعتیاد دانشجویان دانشگاه محقق ادربیلی؛ و دریافت نتایج بررسی، می‌توان گفت که رابطه‌ی بین سبک‌های ابراز هیجان مثبت و منفی و گرایش به اعتیاد منفی و معنی‌دار بود (جدول شماره‌ی ۱). این یافته به‌طور کلی با یافته‌های پژوهش حیدری و همکاران و نایزواندر، پیرتری و پنتکوسکی^۱ همسو است (۴۲، ۴۳). نتایج پژوهش حیدری و همکاران بر نقش مؤثر کنترل هیجانی و مؤلفه‌های آن در پیش‌بینی تاب‌آوری نوجوانان در برابر سوء مصرف مواد مخدر تأکید می‌کند (۴۲). همچنین نتایج یافته‌های نایزواندر، پیرتری و پنتکوسکی نشان داده که ارزیابی هیجان و تأثیرات اجتماعی آن بر شروع و نگهداری مصرف مواد مؤثر است (۴۳). این یافته‌ها به‌طور کلی با یافته‌های پژوهش شاهی صدرآبادی، خسروی و بنی‌جمال همسو نیست (۴۴). نتایج پژوهش آنها نشان داده که ابرازگری هیجان نمی‌تواند شاخصی برای تمایز گروه بهنجار از بیمار باشد (۴۴). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که هیجان‌ها پدیده‌هایی تک‌بعدی نیستند، بلکه از مسیرهای متعدد

²) Van der Meer Sanchez & Nappo

³) Avants, Warburton & Margolin

¹) Neisewander, Peartree & Pentkowski

برابر کشانده شدن او به سمت آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه سوء مصرف مواد مخدر باشد.

محدودیت‌های پژوهش

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر تعداد زیاد سؤال‌های پرسش‌نامه‌ها بود و برخی سؤالات احتیاج به دقت و سطح بالایی از شناخت داشت که ممکن بود شرکت‌کننده‌ی سؤالی را به‌درستی متوجه نشود و با بی‌دقتی به آن پاسخ دهد. محدودیت دیگر مطالعه‌ی حاضر پایین بودن حجم نمونه بود که تعمیم‌پذیری نتایج را با مشکل مواجه می‌کند.

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد می‌شود با توجه به اهمیت مسئله‌ی گرایش به اعتیاد و نقش هیجان‌ها، چگونگی ابراز کردن آنها و مقابله‌ی مذهبی مثبت در گرایش به این مسئله، پژوهش‌های مشابهی در این زمینه روی طیف‌های سنی مختلف و نمونه‌هایی با حجم بالاتر در دیگر گروه‌های جامعه انجام شود. همچنین با توجه به صدمات جبران‌ناپذیر فردی و اجتماعی سوء مصرف مواد مخدر، پیشنهاد می‌شود برای پیشگیری از این مسئله، دوره‌ها و کارگاه‌هایی در زمینه‌ی بهبود و ارتقای ابرازگری هیجان و سبک‌های مقابله‌ی مذهبی مثبت برای جوانان در گروه‌های سنی مختلف برگزار شود. علاوه‌براین، به درمانگران پیشنهاد می‌شود که در درمان افراد مبتلا به مصرف مواد مخدر از راهبردهای ارتقا و بهبود ابرازگری هیجان و مقابله‌ی مذهبی مثبت به عنوان یک درمان مکمل در بهبود این افراد استفاده کنند.

قدردانی

از شرکت‌کنندگان در پژوهش و کلیه‌ی افرادی که در انجام این پژوهش با محققان همکاری کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، کمیته‌ی اخلاق بخش روان‌شناسی دانشگاه شهید باهنر کرمان این پژوهش را تأیید کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش حامی مالی ندارد.

نشان داده که مقابله‌ی مذهبی و معنوی مثبت پیش‌بین قدرتمندی برای پرهیز از استعمال مواد مخدر به شمار می‌آید (۵۱). در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که در سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت، فرد برای رهایی از شرایط استرس‌زا به انجام اعمال مذهبی می‌پردازد. نماز، نیایش، مناجات و برقراری ارتباط خالصانه با منبع لایزال قدرت می‌تواند هم منبع حمایت عاطفی، هم وسیله‌ی برای تغییر عملکرد مثبت در فرد تلقی شود (۲۶). باور به وجود خداوند به عنوان موجودی مقدس و والا، حس نزدیکی به او، باور به حمایت و یاری او در شرایط فشارزا و اینکه خداوند به‌طور مستقیم رفتار انسان‌ها را می‌بیند، می‌تواند برای فرد دلگرم‌کننده و امیدبخش باشد و به اخذ تصمیم‌های انطباقی در موقعیت‌های فشارزا منجر شود (۲۵). برعکس در سبک مقابله‌ی مذهبی منفی فرد به‌دلیل باور و اعتقاد ضعیف نسبت به وجود خداوند، در شرایط فشارزا رابطه‌ی نایمن و اجتنابی با خداوند برقرار می‌کند و ایمان دارد که خداوند او را در شرایط فشارزا تنها خواهد گذاشت. در نتیجه فرد مأیوس و ناامید می‌شود و این یأس به نداشتن انطباق صحیح با موقعیت فشارزا منجر می‌شود (۲۲). بنابراین می‌توان گفت داشتن نگرش‌های مذهبی مثبت از تأثیر فشارها و استرس‌های فرد در شرایط سخت و دشوار می‌کاهد. اعتقاد به اینکه خداوند در مشکلات یاری‌گر انسان است و او را تنها نمی‌گذارد، باور به اینکه خداوند به انسان نیروی اراده و اختیار داده و او را مسئول رفتارها و انتخاب‌های خودش قرار داده است چارچوبی برای قضاوت و مقابله با موقعیت‌های فشارزا به فرد می‌دهد که موجب می‌شود فرد بر اساس آن عمل کند (۲۶). این امر بر سبک مقابله و برخورد فرد در مقابله با شرایط فشارزا تأثیر می‌گذارد و متعاقباً گرایش شخص را به سوء مصرف مواد مخدر با هدف تسکین فشارهای روحی و روانی کاهش می‌دهد (۲۷).

با توجه به آنچه ذکر شد به نظر می‌رسد هرچه فرد بر حسب شرایط راحت‌تر بتواند هیجانان خود را ابراز کند و کنترل و تعارض کمتری در ابرازگری آن داشته باشد، بهتر می‌تواند با شرایط فشارزا سازگار شود. این امر موجب می‌شود تا عملکردهای اجتماعی و عاطفی فرد به‌طور چشمگیری ارتقا یابد و در برابر خطراتی همچون گرایش به سوء مصرف مواد به نحو مطلوبی مقاومت نماید. همچنین داشتن سبک مقابله‌ی مذهبی مثبت در برخورد با شرایط فشارزا به‌دلیل کاستن از تأثیر فشارها و استرس‌ها در فرد می‌تواند عاملی بازدارنده در

تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی درباره‌ی این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

نگارش بحث و روش‌شناسی: مؤلفان اول و دوم؛ تحلیل آماری و پژوهشگر کمکی: مؤلف سوم؛ و پژوهشگر کمکی: مؤلف چهارم.

References

- Coping Strategies in Predicting Addiction Potential among Students. *Practice in Clinical Psychology*. 2014;2(3):173-80.
- Chakraborty H, Chattopadhyay A. Excitements and Challenges in GPCR Oligomerization: Molecular Insight from FRET. *ACS chemical neuroscience*. 2014;6(1):199-206.
  - Chaplin TM, Aldao A. Gender Differences in Emotion Expression in Children: A Meta-analytic Review. *Psychological bulletin*. 2013;139(4):735.
  - Small DA, Verrochi NM. The Face of Need: Facial Emotion Expression on Charity Advertisements. *Journal of Marketing Research*. 2009;46(6):777-87.
  - King LA, Emmons RA. Conflict over Emotional Expression: Psychological and Physical Correlates. *Journal of personality and social psychology*. 1990;58(5):864.
  - Osgarby SM, Halford WK. Couple Relationship Distress and Observed Expression of Intimacy During Reminiscence about Positive Relationship Events. *Behavior Therapy*. 2013;44(4):686-700.
  - Mahdavi Neysiani Z, Asadi A, Asgari M, Ghale` Noei F. Relationship of Religious Orientation and Spiritual Intelligence with Emotional Self-regulation in Women Subject to Violence. *J Res Relig Health*. 2019; 5(2): 101-14. (Full Text in Persian)
  - Sadri Damirchi E, Esmaeili Ghazivaloyi F, Asadi Shishegaran S, Mohammadi N. Comparison of the Cognitive Emotion Regulation, Locus of Control and Meaning in life in Native and Non-Native Students. *J Res Relig Health*. 2019;4(5):5-16. (Full Text in Persian)
  - Zahirikhah N, Maneei K, Sakhtsar MR. Relationship of Religious Beliefs and Coping Styles with Emotional Intelligence among High School Students in Shush. *J Res Relig Health*. 2018; 4(3):83-92. (Full Text in Persian)
  - Staebler K, Renneberg B, Stopsack M, Fiedler P, Weiler M, Roepke S. Facial Emotional Expression in Reaction to Social Exclusion in Borderline Personality Disorder. *Psychological medicine*. 2011;41(9):1929-38.
  - Unjore S. Excitement or Anxiety? A Case Study of Indian Postgraduate Sojourners at University of Nottingham. *British Journal of Guidance & Counselling*. 2014;42(5):557-67.
  - Cha N, Sok S. Depression, Self-esteem and Anger Expression Patterns of Korean Nursing Students. *International Nursing Review*. 2014;61(1):109-15.
  - Parkins R. Gender and Emotional Expressiveness: An Analysis of Prosodic Features in Emotional Expression. *Pragmatics and Intercultural Communication*. 2012;5(1):46-54.
  - Bartone PT, Hystad SW, Eid J, Brevik JI. Psychological Hardiness and Coping Style as Risk/resilience Factors for Alcohol Abuse. *Military*
  - Schwinn TM, Schinke SP, Di Noia J. Preventing Drug Abuse among Adolescent Girls: Outcome Data from an Internet-based Intervention. *Prevention Science*. 2010;11(1):24-32.
  - McGinty EE, Goldman HH, Pescosolido B, Barry CL. Portraying Mental Illness and Drug Addiction as Treatable Health Conditions: Effects of a Randomized Experiment on Stigma and Discrimination. *Social Science & Medicine*. 2015;126:73-85.
  - Smith A, Thurston M, Green K. Proximity, Sociability and Excitement: Exploring the Normalisation of Sensible Drug Use among 15-16-Year-olds in North-west England and North-east Wales. *Journal of youth studies*. 2011;14(3):359-79.
  - Wong CC, Mill J, Fernandes C. Drugs and addiction: an introduction to epigenetics. *Addiction*. 2011;106(3):480-9.
  - Noël X, Brevers D, Bechara A. A Neurocognitive Approach to Understanding the Neurobiology of Addiction. *Current Opinion in Neurobiology*. 2013;23(4):632-8.
  - Valadbaigi E NI, lashkari A. The Trend Towards Drug Use among High School Students (Case Study: Marivan High Schools). *Social Welfare Quarterly*. 2017;17(64):231-53.
  - Zosel A, Bartelson BB, Bailey E, Lowenstein S, Dart R. Characterization of Adolescent Prescription Drug Abuse and Misuse Using the Researched Abuse Diversion and Addiction-related Surveillance (RADARS®) System. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2013;52(2):196-204. e2.
  - Degenhardt L, Hall W. Extent of Illicit Drug use and Dependence, and their Contribution to the Global Burden of Disease. *The Lancet*. 2012;379(9810):55-70.
  - Massah O, HoseinSabet F, Doostian Y, A'zami Y, Farhoudian A. The Role of Sensation-seeking and

medicine. 2012;177(5):517-24.

23. Folkman S. An Approach to the Measurement of Coping. *Journal of Organizational Behavior*. 1982;3(1):95-107

24. Zwingmann C, Wirtz M, Müller C, Körber J, Murken S. Positive and Negative Religious Coping in German Breast Cancer Patients. *Journal of Behavioral Medicine*. 2006;29(6):533-47.

25. RafeeKhah M, Dashti D, Naqizadeh Moqari Z, Esmaili Sadrabadi M. Correlation between Religious Attitude and General Health among High School Girls. *J Res Relig Health*. 2019; 5(2): 50- 59. (Full Text in Persian)

26. Ebrahimi O. Predicting Interpersonal Forgiveness Based on Religious Orientation Dimensions among High School Students in Tabriz. *J Res Relig Health*. 2018; 4(3): 93-102. (Full Text in Persian)

27. Kareshki H, Zabihi M, Hatamikiya S, Heydarian Shahri F. Mediating Role of Goal Orientation in the Relationship of Spirituality and Self-Efficacy with Hope in University Students: a Structural Model. *J Res Relig Health*. 2018; 4(4): 94-103. (Full Text in Persian)

28. Sheykholeslami A, Parsa M. The Effectiveness of Prayer Training on Perceived Stress of Women Heading Households Supported by Imam Khomeini Relief Foundation. *J Res Relig Health*. 2019; 4(5): 17-26. (Full Text in Persian)

29. Hebert R, Zdaniuk B, Schulz R, Scheier M. Positive and Negative Religious Coping and Well-being in Women with Breast Cancer. *Journal of palliative medicine*. 2009;12(6):537-45.

30. RafeeKhah M, Dashti D, Naqizadeh Moqari Z, Esmaili Sadrabadi M. Correlation between Religious Attitude and General Health among High School Girls. *J Res Relig Health*. 2019; 5(2): 50-59. (Full Text in Persian)

31. Pargament KI, Koenig HG, Perez LM. The Many Methods of Religious Coping: Development and Initial Validation of the RCOPE. *Journal of clinical psychology*. 2000;56(4):519-43.

32. Ellison CG, Lee J. Spiritual Struggles and Psychological Distress: Is There a Dark Side of Religion? *Social Indicators Research*. 2010;98(3):501-17.

33. Foisy ML, Kornreich C, Fobe A, D'hondt L, Pelc I, Hanak C, et al. Impaired Emotional Facial Expression Recognition in Alcohol Dependence: Do these Deficits Persist with Midterm Abstinence? *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*. 2007;31(3):404-10.

34. Giordano AL, Prosek EA, Daly CM, Holm JM, Ramsey ZB, Abernathy MR, et al. Exploring the Relationship between Religious Coping and Spirituality among Three Types of Collegiate

Substance Abuse. *Journal of Counseling & Development*. 2015;93(1):70-9.

35. Hosseinian SFV, Abdullahi R, NouriPourlyavoli R. The Relationship between Risky Behaviors and Sensation and the Tendency to Addiction to Delinquent Women. *Journal of Intelligence and criminal investigations*. 2015;10(1):9-28. (Full Text in Persian)

36. Pournikdast S TM, Aliakbaridehcordi M, Omidian M, Michael Hoor F. Comparison of Adolescents with High and Low Religious Attitudes in Terms of Educational, Emotional and Social Adherence and Inclining to Addiction. *Quarterly Journal of Research on Addiction*. 2015;8(32):75-85.

37. Hasani J, Bemani Yazdi B. The Relationship between Emotional Styles and Personality D. *Medical Science Journal of Islamic Azad Univesity*. 2015;25(2):141-50. (Full Text in Persian)

38. Hashemian SSG, Shams G, Ashayeri H, Modarres Gharavi M. Investigating the Impact of Emotional Display Rules on the Positive/negative Affect. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2016;18(6):338-42. (Full Text in Persian)

39. Weed NC, Butcher JN, McKenna T, Ben-Porath YS. New Measures for Assessing Alcohol and Drug Abuse with the MMPI-2: The APS and AAS. *Journal of personality assessment*. 1992;58(2):389-404.

40. Zargar Y, Najariyan B, Naymee AB. Investigating the Relationship between Personality Characteristics (Excitement, Assertiveness, Psychological Hardiness), Religious Attitude and Marital Satisfaction with Drug Addiction Preparation. *Journal of Educational Sciences and Psychology of Shahid Chamran University of Ahvaz*. 2008;1(3):99-120. (Full Text in Persian)

41. Hasani-Vajari K, Bahrami-Ehsan H. The Role of Religious Coping and Spiritual Happiness in Explaining Mental Health. *Journal of Psychology*. 2005;3:248-60. (Full Text in Persian)

42. Heidari N, Pourebrahim T, Khodabakhshi-Koolaei A, Mosalanejad L. Relationship between Emotional Control Expressiveness Style and Resilience Against Narcotics Substance Use in High School Male Students. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. 2013;12(8):599-610. (Full Text in Persian)

43. Neisewander J, Peartree N, Pentkowski N. Emotional Valence and Context of Social Influences on Drug Abuse-related Behavior in Animal Models of Social Stress and Prosocial Interaction. *Psychopharmacology*. 2012;224(1):33-56.

44. Shahi Sadrabadi F, Khosravi Z, Bin Jamali SHS. Expressiveness, Control and Ambivalence in Emotional Expression in Patients with Obsessive Personality Disorder, Obsessive-compulsive Disorder and the Normal Group. *Journal of Clinical Psychology Andishe Va Raftar*. 2013;8(32):16-7. (Full Text in Persian)

45. Cohn MA, Fredrickson BL, Brown SL, Mikels JA, Conway AM. Happiness Unpacked: Positive Emotions Increase Life Satisfaction by Building Resilience. *Emotion*. 2009;9(3):361.
46. Werner KH, Goldin PR, Ball TM, Heimberg RG, Gross JJ. Assessing Emotion Regulation in Social Anxiety Disorder: The Emotion Regulation Interview. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*. 2011;33(3):346-54.
47. Shamsipour H, Norouzi Kouhdasht R, Mohammadi H, Azari E, Norouzi M. The Effect of Emotion-focused Couple Therapy Based on Religious Teachings on Social Compatibility and Marital Conflicts. *J Res Relig Health*. 2018; 4(4): 44-58. (Full Text in Persian)
48. Rozanski A, Kubzansky LD. Psychologic Functioning and Physical Health: A Paradigm of Flexibility. *Psychosomatic medicine*. 2005;67:S47-S53.
49. Matsumoto D, Hwang HS. Evidence for Training the Ability to Read Microexpressions of Emotion. *Motivation and Emotion*. 2011;35(2):181-91.
50. Van der Meer Sanchez Z, Nappo SA. Religious Treatments for Drug Addiction: An Exploratory Study in Brazil. *Social Science & Medicine*. 2008;67(4):638-46.
51. Avants SK, Warburton LA, Margolin A. Spiritual and Religious Support in Recovery from Addiction among HIV-positive Injection Drug Users. *Journal of psychoactive drugs*. 2001;33(1):39-45.